

עט ואתיקה

של ועד מחוז ת"א והמרכז

גליון חסי' 91 | שבט תשס"ט | פברואר 2009

חברות וחברים יקרים,

לאחרונה נדרשה ועדת האתיקה למספר הולך וגדל של תלונות כנגד חברים הפועלים עפ"י הנטען בניגוד עניינים. כידוע, כללי הלשכה (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, קובעים, כי אסור לעו"ד לייצג לקוח במקרה של ניגוד אינטרסים, בין היתר כאשר קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר. כמו כן קובעים הכללים כי עו"ד לא יטפל נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען אותו לקוח, וכן קובעים כי עו"ד לא יטפל גם בעניין שאליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עוה"ד מאותו לקוח או מטעמו(ראה כללים 14 ו-16).

התופעה אשר אני מבקש להפנות תשומת ליבכם אליה הינה נוהג שפשט לאחרונה ולפיו פונה אליכם "לקוח" ומבקש לבדוק עימכם אפשרות לשכירת שרותכם המקצועי, כאשר בדו"כ המדובר בהתייעצות טלפונית קצרה ולעיתים פגישה קצרה בת מספר דקות בלבד, כאשר מהלך זה נועד לפנות לכמה שיותר עו"ד, מבלי כל כוונה לשכור את שרותיהם, וזאת על מנת לפסול אותם מלייצג את הצד שכנגד.

עניין זה הגיע לאחרונה גם לביהמ"ש לענייני משפחה בירושלים (בש"א 51637/08) שם נדרש ביהמ"ש לסיטואציה בה טענה העותרת לפסילת עוה"ד המייצגת את בעלה כנגדה וזאת בטענת ניגוד אינטרסים. מסתבר כי העותרת קיימה התייעצות טלפונית עם עוה"ד אשר כללה 3 שיחות טלפון קצרות בנות מספר דקות כל אחת ובשל כך טענה כי עוה"ד מנועה כעת מלייצג את בעלה כנגדה.

ביהמ"ש בהחלטה מפורטת מיום 12.12.08 התיר בכל זאת לעוה"ד לייצג את הבעל כנגד האישה לאחר ששוכנע כי "ההתייעצות" לא הייתה כזאת אשר חשפה בפני עוה"ד מידע אותו יכולה הייתה לקבל רק מהאישה ובשים לב לכך שהמדובר בהתייעצות טלפונית אשר השיחה הארוכה ביותר במסגרתה, ארכה 6 דקות בלבד.

המלצת ביהמ"ש אליה מצטרפת גם ועדת האתיקה, הינה כי רצוי שעו"ד המקבל פנייה להתייעצות, ירשום את הפרטים הבסיסיים, ובכלל זה שם הלקוח והנושאים שעלו בשיחה, ויתייק את אותה תרשומת במקום בו ניתן יהיה לעלות עליו במקרה הצורך ע"מ לבחון את טיבה של ההתייעצות והאם יש בה כדי לפסול את עוה"ד מלייצג את הצד שכנגד.

אנו מציעים בנוסף לשקול היטב בנסיבותיו של כל עניין האם יש מקום בכלל ליתן יעוץ טלפוני מסוג זה (להבדיל מפגישת יעוץ מסודרת במשרד המתבצעת לרוב בתשלום).

פעולה בדרך זו תסייע לחברים להתגונן בבוא העת מפני טענות סרק וניסיונות להביא לפסילתם מייצוג בטענת ניגוד אינטרסים, ואנו מייעצים לכם לאמץ נוהל עבודה זה אשר יתכן ויהא בו כדי למנוע אבדן תיק, כמו גם את עוגמת הנפש וחוסר הנעימות הכרוכים בעימות מסוג זה.

בברכת חברים,

אפרים נוה, עו"ד

יו"ר ועדת האתיקה מחוז ת"א והמרכז

שמירת חומר ארכיוני

העובדות:

עו"ד מנהל משרד למעלה מ- 35 שנה, כאשר המשרד פעל קודם לכן על ידי שותפו. לדבריו הנו מאחסן על חשבונו מזה עשרות שנים מאות תיקים אשר הסתיימו לפני למעלה מ- 20 שנה.

עו"ד שואל האם עליו לפעול על פי סעיף 4 לכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי דין), תשל"א-1971. לדברי עו"ד, פנייה ללקוחות ו/או ליורשיהם, בתיקים שהסתיימו לפני 20-30 שנה, בהצעה לקבל או לצלם את התיק, הנה הוצאה של עשרות אלפי שקלים, בין היתר מאחר וכתובות הלקוחות אינן מעודכנות, רובם נפטרו, והתיקים הסתיימו זה מכבר.

עמדת ועדת האתיקה:

על אף חלוף הזמן יש לפעול על פי המפורט בכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי דין), תשל"א-1971, ועל עו"ד לפנות לכל הלקוחות ולהציע להם את תיקיהם. כמו כן, על פי סעיף 10 לחוק השליחות, תשכ"ה-1965, התיקים והמסמכים שייכים ללקוח.

משכך ולאור העובדה שמשרד עו"ד המתין זמן כה רב ללא השבת התיקים ללקוחות, יש לעשות כל מאמץ, כולל פנייה למשרד הפנים לאיתור הלקוחות שמענם אינו מעודכן.

(52459)

נייר מכתבים וכרטיסי ביקור

העובדות:

עו"ד פנה בשאלה האם ניתן לרשום על נייר מכתבים של משרד עורכי דין אדם שהנו משפטן ומגשר, תוך ציון שהוא כזה, בעוד אין הוא עו"ד. עוד שאל עו"ד, האם אותו משפטן ומגשר יכול להנפיק כרטיסי ביקור תחת כותרת משרד עורכי הדין ותוך ציון היותו משפטן ומגשר.

עמדת ועדת האתיקה:

אין אפשרות לציין על נייר מכתבים של משרד עורכי דין את פרטיו של מי שאינו עורך דין והמהווה חלק מצוות המשרד, ואף אין אפשרות להנפיק כרטיסי ביקור תחת כותרת המשרד.

(52103)

שחרור מייצוג

העובדות:

עו"ד ייצג לקוחה בתביעת מזונות ותביעת רכוש. עתה מבקשת הלקוחה כי עו"ד ייצגה בהליך פשיטת רגל שהוגש נגד בעלה. הלקוחה מתעקשת, כי עו"ד ייצגה בהליכי פשיטת הרגל למרות הודעתו אליה, כי הוא מייצג אותה תקופה ארוכה ללא תשלום שכ"ט, וכי הוא אינו חייב לייצגה בהליכים אלו. עו"ד פנה אל ועדת האתיקה בבקשה לקבוע כי הוא משוחרר מייצוגה בהליכי פשיטת הרגל.

עמדת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה אינה מוסמכת לשחרר עו"ד מייצוג לקוחו. עם זאת הוועדה הפנתה את עו"ד לסעיף 13 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו - 1986, המתיר להשתחרר מייצוג בתנאים מסויימים, לרבות הגשת בקשה להשתחרר מייצוג במידה והמדובר בהליך משפטי, תוך אי גרימת נזק ללקוח. עוד צויין, כי אי תשלום שכ"ט מהווה עילה לשחרור מייצוג (ברעא 15/05 מ. בלטר ואחי נ' אמיתי יגאל (לא פורסם) פדאור 05 (20) 222).

(52046)

האם חובה להמשיך ולייצג לקוח לאחר שהלקוח הודיע על הפסקת הייצוג

העובדות:

עו"ד ייצג לקוח בבית המשפט לענייני משפחה ובבית הדין הרבני ונחתם בעניין זה הסכם שכ"ט. לאחר כ- 3 שנים הלקוח הודיע, כי הוא מבקש להפסיק הייצוג והעביר את הייצוג לעו"ד אחר. לעו"ד הפונה ידוע, כי עו"ד חלופי ייצג את הלקוח בערעור בבית הדין הרבני הגדול

ואף הגיש בשמו הודעה לבית המשפט לענייני משפחה. לאחר כחודשיים וחצי הודיע הלקוח, כי "אמנם בדקתי אפשרות לסיים ייצוגי בביהמ"ש על ידך. מבחינה מחדש של הייצוג החלטתי להשאיר את נושא הייצוג כמו שהוא ללא שינוי בהתאם להסכם שנחתם בינינו". לאור נסיבות אלו עו"ד פנה בשאלות להלן:

1. האם מבחינה אתית חובה על המשרד להמשיך לייצוג?
2. האם עו"ד רשאי לדרוש את חוב שכי"ט במידה והייצוג הופסק?
3. לאור בחירת הלקוח לצרף את משרד עו"ד לייצוג - האם ניתן לחייב את עו"ד לעבוד עם משרד אחר?

עמדת ועדת האתיקה:

שאלת המשך ייצוג הלקוח תלויה בשאלה האם הסכם ההתקשרות בוטל ובמצב זה יש לכרות הסכם חדש, או שהסכם ההתקשרות לא בוטל ואז על עו"ד להמשיך לייצג בהעדר עילה להשתחררות מייצוג. שאלה זו הנה שאלה במישור האזרחי ולא במישור האתי-משמעותי, ועל כן ועדת האתיקה אינה יכולה להכריע בשאלה זו.

השאלה בעניין דרישת חוב שכי"ט אף היא שאלה במישור האזרחי. יחד עם זאת במידה וללקוח חוב שכי"ט אין מניעה לדרוש ממנו את החוב.

כמו כן, הזכות לייצג יחד עם עו"ד נוסף תלויה בפרשנות כלל 13 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986. ניתן לומר, כי סירוב לייצג יחד עם עו"ד נוסף יוצר, בהחלט, חילוקי דעות בין הלקוח לבין עו"ד בדבר אופן הטיפול בעניינו, והדבר מהווה עילה להפסקת הייצוג.

(52142)

ניגוד עניינים - ייצוג בעניינים שונים

עובדות:

עו"ד ייצגה בעבר לקוח בלשכת ההוצל"פ במימוש פסק דין כספי, כאשר היא לא ייצגה ממהצדדים קודם לכן בבית המשפט. הטיפול בתיק זה הסתיים עם קבלת האזהרה על ידי החייבים תוך תשלום ישירות ללקוח.

עתה פנתה אל עו"ד בת זוגתו של הלקוח וביקשה כי עו"ד תנקוט נגד הלקוח לשעבר הליכים בהוצאה לפועל לגביית חוב שלו כלפי ילדיהם. עו"ד שאלה האם באפשרותה לייצג את בת זוגתו של הלקוח לשעבר.

עמדות ועדת האתיקה:

על סמך העובדות שפורטו, ועדת האתיקה התרשמה, כי המדובר בשני עניינים שונים, ולא עולה החשש, לכאורה, כי יעשה שימוש במידע חסוי שהובא לידיעתה ואשר התקבל עת ייצגה את הלקוח לשעבר.

(51966)

ניגוד עניינים - ייצוג באותו עניין

עובדות:

עו"ד ייצג לקוחה במשך 10 שנים. עניינו של הטיפול המשפטי היה נקיטת הליכים משפטיים בשם הלקוחה נגד 11 בעלים קודמים של מגרש להכרה בזכותה בחלק מהמגרש. הטיפול בעניינה הסתיים בהצלחה במהלך שנת 2004 והוכרה זכותה של הלקוחה במגרש.

עתה פנה אל עו"ד אחד מהנתבעים וביקש כי ייצגו בתביעה נגד הלקוחה לשעבר בגין החזר מס רכוש. לדברי עו"ד, הלקוחה לשעבר והלקוח אשר מבקש כי עו"ד ייצגו כעת היו במגעים לתשלום מס הרכוש היחסי, ואולם מגעים אלו לא נשאו פרי.

לטענת עו"ד המדובר בסכסוך אחר המבוסס על הסכמה וקבלה בדיעבד את תוצאות ההכרעה בהליכים הקודמים באשר לסכסוך קודם.

עמדת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה היתה בדעה, כי אין עו"ד יכול לייצג את הלקוח החדש, אשר היה בעבר נתבע בתביעתה של הלקוחה לשעבר.

על פי הפסיקה יש לפרש את הביטוי "אותו עניין" בסעיף 16 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986, פרשנות רחבה והולמת, ולדעת ועדת האתיקה יש לראות בתביעה הנוכחית אותו עניין בו ייצג עו"ד בעבר את הלקוחה לשעבר.

(52427)

חיסיון עו"ד - לקוח: מתן תצהיר על ידי עו"ד בעניין התנהגות לקוח

עובדות:

עו"ד מייצגת לקוח בבית הדין הרבני. גרושתו של הלקוח הגישה נגדו תלונה במשטרת ישראל. משטרת ישראל פנתה אל עו"ד בבקשה כי תיתן תצהיר המתייחס לאירועים שאירעו במהלך דיון בבית הדין הרבני בו היא נכחה והיתה עדה לאשר ארע. עו"ד שאלה כיצד עליה לפעול.

עמדת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה השיבה, כי ראוי שעו"ד לא תיתן תצהיר אלא תחקר על ידי המשטרה.

עו"ד רשאית להעיד על כל מה שאירע בפומבי בית הדין הרבני או בפני הצד שכנגד, שכן מידע כזה אינו חסוי.

במידה ועו"ד תישאל שאלות שהתשובות עליהן עשויות להיות חסויות, על עו"ד לטעון לחיסיון. במידה ומשטרת ישראל תדרוש קבלת התשובה, על משטרת ישראל להביא את שאלת החיסיון להכרעת בית המשפט, אשר יכריע בה לאחר שמיעת הצדדים.

(52189)

חיסיון עו"ד - לקוח: האם פרטי החפנה חסויים

עובדות:

לפני מס' שנים הופנה אל עו"ד לקוח לצורך טיפול בהבטחת הלוואה. עו"ד ערך הסכם הלוואה והבטיח את פירעון החוב במשכנתא שנרשמה בטאבו.

משטרת ישראל פנתה אל עו"ד וביקשה שיגיע לחקירה, תוך שהוא נשאל במהלך החקירה האם הוא קישר בין הלווה למלווה וכן משטרת ישראל ביקשה לדעת מי הפנה את הלקוח אל עו"ד.

עו"ד שואל האם זהות מפנה הלקוח חסויה.

עמדת ועדת האתיקה:

בדרך כלל פרטי המפנה אינם חסויים, שכן ההפנייה לכאורה אינה חלק מהשירות המקצועי בין עו"ד ללקוח (ראו לעניין זה בג"צ 744/97 עו"ד סיגל גוזלן נגד השופט אהרון אמינוף, נא (1) 355).

(52188)

חשש לניצול לקוחה על ידי צדדים שלישיים

העובדות:

עו"ד ייצג לקוחה, אשר הנה אישה ערירית ללא ילדים. ללקוחה אח ושלושה אחיינים עימם ניתקה קשר. בצוואה הראשונה הורישה הלקוחה את רכושה בעיקר לאחייניה, ואולם לאחרונה שינתה הלקוחה את צוואתה והורישה את כל רכושה לעמותה הפועלת למען ילדים אוטיסטיים. הצוואה החדשה נערכה על ידי עו"ד מטעם העמותה.

מצבה הנפשי והכלכלי של הלקוחה הידרדר. הלקוחה פנתה אל עו"ד והודיעה לו כי העמותה לה התכוונה להוריש את רכושה, ובכלל זה דירתה, הציעה לה להעביר את הדירה על שם העמותה כנגד התחייבות העמותה לאפשר לה מגורים בדירה ללא שכר דירה תוך קבלת קצבה חודשית לצורכי קיום.

בד בבד פנה אל עו"ד אדם שהציג עצמו כידיד של המשפחה (כאשר עו"ד אשר מכיר את הלקוחה למעלה מ-10 שנים מעולם לא שמע את שמו) והודיע לו בשם הלקוחה שלא לדון בעניין הדירה עם איש כמו גם שיפסיק לטפל בענייני הלקוחה.

לדעת עו"ד מצבה הנפשי והגופני של הלקוחה אינו מאפשר לה לקבל החלטות בצורה מושכלת, ולדידו קיים חשש של ממש, כי צדדים שלישיים ו"קרובים" למיניהם ישפיעו על הלקוחה במטרה להעביר להם את רכושה.

עו"ד שאל האם הוא רשאי לפנות לאחיה ואחייניה ולעדכנם במצב הלקוחה על מנת שמי מהם יסכים להתמנות כאפוטרופוס, למרות שידוע לו, כי הלקוחה לא היתה רוצה זאת במידה והיתה כשירה. עוד שאל עו"ד האם הוא יכול לפנות לאפוטרופוס הכללי ולעדכן אותו במצב הלקוחה על מנת שייגיש בקשה להתמנות כאפוטרופוס על רכושה.

עמדת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה השיבה, כי על עו"ד לפעול למען הלקוחה ולשרתה בנאמנות ובמסירות, וראוי כי המתמנה לאפוטרופוס יהא על פי רצונה של הלקוחה ומי שלא ינצל את מצבה הקשה. כמו כן, במידה וקיים חשש לניצול מצבה של הלקוחה על ידי קרוביה, יש לשקול עובדה זו בין יתר השיקולים למינוי כאמור, וכן ראוי לפנות ולדווח לרשויות הרווחה ולאפוטרופוס הכללי אודות העניין.

חשקלה של התחייבות להחזרת מסמכים

עובדות:

עו"ד ייצג שתי אחיות, יורשות, בתביעה שהוגשה כנגדן ע"י רעיית אביהן המנוח מנישואיו השניים. במסגרת הטיפול המשפטי, בן זוגה של אחת האחיות, עו"ד במקצועו, העביר לעו"ד הפונה חומר הרלוונטי לעסקאות בין האחיות ובין אביהן המנוח בהן טיפל עבורם. החומר נמסר אל עו"ד על בסיס ההנחה וההסכמה שלאחר צילום ועיון בחומר הוא יושב אל עו"ד בן זוג אחת האחיות.

בין לבין נפתחו הליכים משפטיים בין עו"ד שמסר את החומר ובין אשתו, אחת מבין שתי האחיות כאמור, והוא ביקש לקבל את החומר חזרה לידיו, כאשר שתי האחיות מסרבות לכך.

עו"ד הפונה שואל מה עליו לעשות בנסיבות אלו.

עמדת ועדת האתיקה:

במידה ועו"ד הפונה התחייב להשיב את החומר, ההתחייבות היתה גם בשם הלקוח ולא רק באופן אישי. משכך, הסכסוך הנוכחי בין עו"ד מוסר החומר ובין אשתו, אחת האחיות, אינו נראה כעילה המצדיקה את ביטול ההתחייבות שניתנה ללא תנאי.

נוכח נסיבות אלו המליצה ועדת האתיקה, כי ראוי שעו"ד הפונה יודיע לאחיות, שלכאורה, עליו להשיב את המסמכים על פי התחייבותו, אולם יש לאפשר לאחיות להשיג צו מניעה אזרחי תוך זמן סביר. במידה ולא יוצא הצו כאמור, יהא על עו"ד הפונה להשיב את החומר.

(51687)

כספי פיקדון של הלקוח - מה על עו"ד לעשות עם כספי הפיקדון כאשר אינו מאתר את

הלקוח

עובדות:

עו"ד ייצג לקוח ובמסגרת הסכם פשרה היה על הלקוח לקבל סכום כסף. עם סיום הטיפול בתיק ניתק הלקוח קשר עם עו"ד, תוך שעו"ד ניסה לאתרו באמצעות מס' הטלפון שהיה ברשותו, ניסה לאתר מס' טלפון/פלאפון אחר במאגרי מידע אחרים (כגון 144), ביקר בכתובת ביתו אך איש לא ענה, וכן פנה למרשם האוכלוסין לאיתור כתובת הלקוח וזה העלה כי כתובתו הנה הכתובת המצויה במשרדו. עו"ד שאל מה עליו לעשות בנסיבות אלו.

עמדת ועדת האתיקה:

על עו"ד לפעול בכל דרך חוקית ואתית על מנת שהלקוח יקבל בעתיד את הפיקדון וכן על עו"ד לדאוג לשמר את ערכו. על עו"ד לנהוג בפיקדון כמתחייב ובהתאם לאמור בכללים 39-42 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986. כמו כן, במידה ועו"ד מוסמך לגבות את סכום השיק, אם על ידי יפוי כוח ואם על ידי קבלת שיק לפקודתו, ביכולתו לעשות כן.

הצגת מסמך הכולל "לצרכי משא ומתן בלבד"

העובדות:

עו"ד ייצג לקוחות אשר הגישו תביעה נגד מספר נתבעים. בסופו של הליך הלקוחות זכו בתביעתם. כחודש לאחר מתן פסק הדין ב"כ הנתבעים שלח אל הלקוחות פקס בו הוא מוכן לשלם סכום מסויים על מנת למנוע הליכים לביטול פסק הדין. במכתב זה נרשם "לצרכי משא ומתן בלבד. אין להציג מסמך זה בשום הליך משפטי" (להלן: "הפקס").

לאחר מסי שנים הלקוחות פתחו תיק הוצל"פ (שלא באמצעות עו"ד הפונה) כנגד הנתבעים, והנתבעים הגישו בקשת אורכה להגשת ערעור על פסק הדין בטענה, כי נודע להם על פסק הדין רק בעקבות קבלת האזהרה מלשכת ההוצל"פ.

עו"ד הפונה מעוניין להציג את הפקס על מנת להפריך את הטענה כי הנתבעים ידעו על פסק הדין רק בעקבות קבלת האזהרה מלשכת ההוצל"פ, שכן מהפקס עולה, כי הם ידעו על כך סמוך לקבלת פסק הדין.

לאור המשפט "לצרכי משא ומתן בלבד. אין להציג מסמך זה בשום הליך משפטי" המופיע על גבי הפקס, עו"ד שאל האם יוכל להציג את הפקס תוך מחיקת האמירות המתייחסות להצעת הפשרה.

החלטת ועדת האתיקה:

אין לאסור, מבחינה אתית, הצגת מסמך שהגיע לצרכי משא ומתן לפשרה רק כדי להוכיח שמשגר המכתב שמציע לפרוע פסק הדין בפשרה קיבל את פסק הדין. חלק זה של המכתב אינו עוסק במשא ומתן לפשרה.

יש לפרש את האיסור בהצגת המכתב שנכתב בו "בלי לפגוע בזכויות" פרשנות תכליתית. רישום, כאמור, נועד לאפשר לעו"ד להגיש הצעות פשרה באופן חופשי מבלי שהדבר יובא לידיעת ביהמ"ש. הצעת עו"ד הפונה בדבר אי חשיפת תוכן הפשרה ראויה ומקובלת על ועדת האתיקה.

סוגיית קבילות הפקס נוכח טענת חיסיון יכולה להיטען בביהמ"ש אשר יכריע בה.

נוסף לכך ובהסתמך על כלל 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, צד היודע שפסק הדין הומצא למרשו אינו רשאי לטעון טענה עובדתית שאינה אמת ממנה עולה שפסק הדין לא הומצא כאמור.

(52338)